



РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА  
281 – 15/17  
Београд

дел. бр. 7116 датум: 24. 02. 2017.

---



Заштитник грађана  
Zaštitnik građana



BEOGRADSKI CENTAR  
ZA LJUDSKA PRAVA

## НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И  
МИГРАНТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

### Извештај о посети Регионалном центру граничне полиције према Бугарској

## МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака<sup>1</sup> прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (*у даљем тексту*: НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица "Секретаријат Националног механизма за превенцију тортуре", која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Секретаријатом руководи секретар НПМ у складу са смерницама заменика Заштитника грађана, задуженог за заштиту права лица лишених слободе.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,<sup>2</sup> којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,<sup>3</sup> Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Група 484, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

<sup>1</sup> "Сл. лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 7/11.

<sup>2</sup> Потписан 12. децембра 2011. год.

<sup>3</sup> Објављен 29. јануара 2016. год. у "Сл. гласнику РС".

## 1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	Регионални центар граничне полиције (РЦГП) према Бугарској
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама и мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	09. фебруар 2017. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је ненајављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p><b>Вођа тима:</b>  - Марко Анојчић  <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i></p> <p><b>Чланови тима:</b>  - Јелена Јелић,  <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i>  - Милица Зарин  <i>Стручна служба Заштитника грађана/Одељење за права детета</i>  - Милена Васић,  <i>Београдски центар за људска права</i>  - Милена Роаји, преводилац за фарси  - Радуан Мансоури, преводилац за арапски</p>

## 2. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Полицијски службеници Регионалног центра остварили су сарадњу са тимом НПМ, пружили тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

### 3. ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И МИГРАНТИМА

Према евиденцијама РЦГП према Бугарској, у јануару 2017. године, затечено је 303 лица која су покушала или су незаконито ушла у Републику Србију. Од укупног броја, 12 страних држављана је незаконито прешло државну границу и ухваћено у дубини територије Републике Србије, док је 289 лица спречено у илегалном преласку државне границе. Такође, затечена су и 2 домаћа држављанина код којих су након преласка пронађене фалсификоване путне исправе и против њих је покренут кривични поступак. Од горе наведених 12 лица, против њих 11 лица је покренут прекршајни поступак, након чега су изразили намеру за тражење азила у Републици Србији, док је 1 лице изразио намеру за азил током хоспитализације у Пироту.

Потврде о израженој намери издају станице граничне полиције, а од дежурног центра Управе граничне полиције добијају информацију о слободним местима у прихватним центрима за мигранте. Припадници РЦГП не врше спровођење ових лица до центара, већ превоз организује Међународна организација за миграције (*у даљем тексту: ИОМ*), уз координацију Комесаријата за избеглице и миграције.

Према службеним наводима, службеници РЦГП према Бугарској су, од почетка године према 6 лица спровели поступак реадмисије<sup>4</sup> у Бугарску, а 3 лица која су првобитно била у поступку реадмисије изразила су намеру за тражење азила у Републици Србији.

Према наводима припадника РЦГП, комуникација са затеченим странцима се и даље обавља усменим путем, на енглеском језику, са неким из групе ко говори овим језиком. Повремено користе услуге преводиоца које им обезбеђују удружења Београдски центар за људска права и *ИОМ*. Није поступљено по препоруци<sup>5</sup> НПМ да се обезбедити образац о правима преведен на арапски, фарси, урду и пашту, који ће полицијски службеници моћи да уруче мигрантима/ тражиоцима азила и којим ће их обавестити о правној ситуацији у којој се налазе и правима која имају.

У РЦГП се према наводима не задржавају лица, већ се спроводе у Казнено-поправни завод у Нишу – Одсек у Пироту уколико је у питању задржавање по основу Законика о кривичном поступку<sup>6</sup>, односно у полицијске станице уколико је задржавање одређено по другом основу. У јануару 2017. године одређено је задржавање за укупно 12 лица.

Према службеним наводима, организација *ИОМ* је у децембру 2016. године организовала обуку за полицијске службенике, а планиране су и током 2017. године обуке на тему "Заштита и омогућавање остваривања права миграната" и "Препознавање жртава трговине људима".

### 4. БОРАВАК МИГРАНАТА У ПРОСТОРИЈАМА РЦГП

Током разговора са службеницима РЦГП тиму НПМ речено је да РЦГП нема просторије за задржавање и да не задржава мигранте. У случају покретања прекршајног поступка и других поступака, у ситуацијама које се догоде ноћу, према речима службених лица, мигранти бораве у трпезарији РЦГП неколико сати, до спровођења прекршајном судији или окончања утврђивања идентитета и других процедура. У дворишту РЦГП се налази

<sup>4</sup> На основу Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/07)

<sup>5</sup> Извештај о посети ПУ Пирот и РЦГП према Бугарској, 281-59/16, од 10. 08. 2016. г.

<sup>6</sup> "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014. У даљем тексту ЗКП

„контејнер“ који је планиран да се користи за боравак рањивих група миграната (жене и деце), али још увек није у функцији.

Међутим, током обиласком зграде РЦЦП, тим НПМ је утврдио да постоји посебна просторија у коју се смештају мигранти. По поду просторије налазила су се раширена, прљава ћебад, која су изгледала као да их је неко користио, а затечени су и остаци хране, новац бугарске валуте, као и заборављене личне ствари. На основу наведеног, тим НПМ је закључио да у овој просторији мигранти бораве одређено време, иако просторија нема мокри чвор, доступност пијаће воде, као ни адекватно грејање.



#### **ПРЕПОРУКА**

**РЦЦП према Бугарској неће смештати мигранате у неусловну просторију.**

**Министарство унутрашњих послова ће обезбедити адекватне смештајне и друге услове за боравак миграната током поступка утврђивања њиховог идентитета и предузимања осталих радњи у РЦЦП према Бугарској.**